

899-962-1(00)

4-498

საქართველოს მეცნიერებათა აკადემია
შოთა რუსთაველის სახელობის ქართული
ლიტერატურის ინსტიტუტი

ხელნაწერის უფლებით

ზეინაბ ზურაბის ასული კიკვიძე

მითისა და პარაბოლის ფუნქცია ზურაბ ღოჩანაშვილის
პროზაში („სამოსელი პირველის“ მიხედვით)

10.01.01. უახლესი ქართული ლიტერატურის ისტორია

ავტორეფერატი

ფილოლოგიის მეცნიერებათა კანდიდატის სამეცნიერო
ხარისხის მოსაპოვებლად

თბილისი 1997 წელი

შეამოწმა
22 10 78
10 97

საქართველოს მეცნიერებათა აკადემია
შოთა რუსთაველის სახელობის ქართული
ლიტერატურის ინსტიტუტი

სელნაწერის უფლებით

ზეინაბ ზურაბის ასული კიკვიძე

იბოტნოთ აინანტნიმცენ მიიგოლოიუაფ ამამა დარიტნიკი
იტაფიფმე აინანტნიმცენ მიიგოლოიუაფ ამამა დარიტნიკი
მიითისა და კარაგოლის ფუნჯია ბურაბ დოჩანაშვილის
პროზაში („სამოსელი პირველის“ მიხედვით)

-1751-

10.01.01. უახლესი ქართული ლიტერატურის ისტორია

ავტორეფერატი

ფილოლოგიის მეცნიერებათა კანდიდატის
სამეცნიერო ხარისხის მოსაპოვებლად

თბილისი 1997 წელი

საქართველოს მეცნიერებათა აკადემია
შოთა რუსთაველის სახელობის ქართული
ლიტერატურის ინსტიტუტი

ხელნაწერის უფლებით

ზეინაზ ზურაბის ასული კიკვიძე

მითისა და კარაგოლის ფუნქცია ბურა ღოჩანაშვილის
პროზაში („სამოსელი პირველის“ მიხედვით)

-1751

10.01.01. უახლესი ქართული ლიტერატურის ისტორია

ავტორეფერატი

ფილოლოგიის მეცნიერებათა კანდიდატის
სამეცნიერო ხარისხის მოსაბოვებლად

თბილისი 1997 წელი

ნაშრომი შესრულებულია შოთა რუსთაველის სახელობის ქართული ლიტერატურის ინსტიტუტის უახლესი ქართული ლიტერატურის განყოფილებაში

სამეცნიერო ხელმძღვანელი - მერკვილაძე ვიორგი ივლიანეს ძე; ფილოლოგიის მეცნიერებათა დოქტორი, პროფესორი, საქართველოს ლიტერატურის-მკვლევების აკადემიის აკადემიკოსი.

ექსპერტი - სიგუა სოსო; ფილოლოგიის მეცნიერებათა დოქტორი

ოფიციალური ოპონენტები - კვაჭანტირაძე მანანა; ფილოლოგიის მეცნიერებათა დოქტორი ბურჯანაძე რუსუდანი; ფილოლოგიის მეცნიერებათა კანდიდატი

წამყვანი ორგანიზაცია - სულხან-საბა ორბელიანის სახელობის თბილისის სახელმწიფო პედაგოგიური უნივერსიტეტი

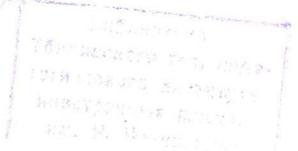
დისერტაციის დაცვა შედგება 1997 წლის 26 ნოემბერს 12⁰⁰ საათზე

შოთა რუსთაველის სახელობის ქართული ლიტერატურის ინსტიტუტის სადისერტაციო საბჭოს (p10.01.c №3) სხდომაზე. მისამართი: 380008, ქ. თბილისი, მ. კოსტავას ქუჩა №5

დისერტაციის გაცნობა შესაძლებელია ქართული ლიტერატურის ინსტიტუტის ბიბლიოთეკაში.

ავტორეფერატი დაიგზავნა: 22 ოქტომბერს, 1997 წ.

სადისერტაციო საბჭოს სწავლული მდივანი: *ა. მახვილიძე* (ა. არაბული)

შესავალი

თემის აქტუალობა: გურამ დოჩანაშვილის მხატვრულ პროზას ერთ-ერთი გამორჩეული ადგილი უკავია თანამედროვე ქართულ მწერლობაში. მისი შემოქმედებისათვის ნიშნულია მრავალფეროვანი თემატიკა. კაცობრიობის მარადიულ პრობლემათა ორიგინალური წარმოჩენა, სიმბოლოთა მრავალსახეობა, პოლიფონიური თხრობა. შემოქმედის ლიტერატურულ საგანძურში ყველაზე მკაფიოდ გამოიკვეთა რომანი „სამოსელი პირველი“, რომლის ეთიკური კრედიო იმ მარადიულ ჭეშმარიტებებს დიემყარა, უძველეს მითოლოგიურ წარმოდგენებსა და ბიბლიურ თქმულებებში რომაა გაცხადებული. მწერალმა, მხოლოდ მისთვის დამახასიათებელი ხელწერით, მითოსიდან, ძველი და ახალი აღთქმიდან აიღო სამყაროს მსოფლგანცდის რაციონალური მარცვალი; ერთმანეთს დაუკავშირა უძველესი ქართული, აღმოსავლური თუ ანტიკური ცივილიზაციიდან მომდინარე სიმბოლოები, ბიბლიური ტრადიციის კონცეფციები და თანამედროვე ზოგადდამიანური პრობლემები. „სამოსელი პირველის“ გმირების ნატურა არ შემოიფარგლება დროისა და სივრცის კატეგორიების ლოკალურობით, მათი არსებითი მახასიათებელი ნიშანი მუდმივობაა, რაც განისაზღვრება სიკეთისა და ბოროტების მარადიული ჭიდილით. ამ საკითხების გაშუქების აუცილებლობამ განაპირობა სადისერტაციო ნაშრომის აქტუალობა. იგი წარმოადგენს პირველ ცდას, მეცნიერულად იქნეს შესწავლილი „სამოსელი პირველის“ მითოლოგიური-ბიბლიური ფონი, რომლის შესახებაც მხოლოდ რამდენიმე კრიტიკული წერილია გამოქვეყნებული.

კვლევის ძირითადი მიზანი და ამოცანები: სადისერტაციო ნაშრომის მიზანს წარმოადგენს რომანის ისტორიული, მითოსური და ბიბლიური საფუძვლების გარკვევა: თხზულების პრობლემატიკის კვლევა სიმბოლოთა ჰორიზონტალური და ვერტიკალური განფენის საფუძველზე, მითოსური და ბიბლიური არქეტიპების ფიქსაცია და მათი მწერლისეული მხატვრული ინტერპრეტაციის ამოცნობა; მითისა და პარაბოლის ფუნქციური დანიშნულების გარკვევა.

ძირითადი შედეგები: მეცნიერული კვლევის შედეგად გარკვეულია, რომ „სამოსელი პირველი“ ემყარება როგორც ემპირიულ-ისტორიულ სინამდვილეს, ასე მითოსურ და ბიბლიურ სიმბოლიკას. პერსონაჟები ერთდროულად რამდენიმე არქეტიპის გაგებას ითავსებენ; ამან საშუალება მოგვცა რომანისეული სამყარო შეგვეფარდებინა ზოგადმითოსურ სფეროსთან; ხოლო ბიბლიურ თქმულებებთან მიმართება წარმოგვიჩინა პარადიგმატიკურ-სინტაგმატიკური სისტემის საფუძველზე. რის შედეგადაც ვასკენით, რომ თხზულებას პოლივალენტურობა ახასიათებს.

ნაშრომის პრაქტიკულ ღირებულებას ძირითადად განსაზღვრავს ის მეცნიერული დებულებები, რომლებიც კვლევის შედეგად იქნა მიღებული. გამოკვლევა დაეხმარება ახალგაზრდა სამეცნიერო კადრებს კონკრეტული თხზულების ტექსტუალური ანალიზის დროს მეთოდოლოგიური მიდგომის